

CITTASLOW KENTLERİ İÇİN SLOW FOOD ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ¹

Aykut Pajo², Kaplan Uğurlu³

ÖZET

Globalleşen dünyamızda birçok kent birbirini taklit etmektedir. Giderek daha da birbirine benzeyen kentler, yaşam tarzları, yemek kültürü, giyim tarzları vb. neticesinde kentlerin özgün yapıları kaybolmaktadır. Cittaslow kentlerin aynılaşmasına ve özgün yapılarının kaybolmasına karşı bir tepki hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır. Cittaslow hareketi Slow Food hareketinin devamı niteliğindedir. Slow Food iyi, temiz ve adil gıda felsefesini savunmaktadır. Yerel üretim ve yerel tüketim sayesinde gelecek kuşaklara aktarılacak mutfak kültüründeki özgünlük devam edecek, yerel değerler kaybolmadan gelecek kuşaklara aktarılabilir.

Bu çalışmada Slow Food, Cittaslow kavramları, Cittaslow kentlerinin Slow Food faaliyetleri ve bu faaliyetlerin Cittaslow olmadaki önemi üzerinde durulmuş, Türkiye ve Dünyadan örnekler verilmiştir. Cittaslow yerel yönetimlerinin yapabilecekleri Slow Food faaliyetleri ve sürdürülebilirliği konusunda çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yavaş şehir, yavaş yemek, sürdürülebilirlik

IMPORTANCE OF SLOW FOOD WORK FOR CITTASLOW CITIES

ABSTRACT

Many cities are imitating each other in our globalizing world. Cities' authentic structures are disappearing as a result of the cities', lifestyles', food cultures', dressing cultures' etc. becoming more and more alike. We see Cittaslow as a reaction movement to cities' becoming alike and their disappearing authentic structures. Cittaslow movement is the continuation of Slow Food movement. Slow Food defends the philosophy of good, clean and fair nutrition. The authenticity of cuisine will be handed on thanks to local production and local consumption without losing local values.

In this study, Slow Food and Cittaslow concepts, Cittaslow cities' Slow Food activities and the importance of these activities to become a Cittaslow are emphasized and examples are given from Turkey and the world. Solutions are suggested to Slow food activities and their sustainability that can be carried out by Cittaslow local administrations.

Key Words: Cittaslow, Slow Food, Sustainability

¹Pajo, A. (2015). "Türkiye'deki Cittaslow Kentleri Yerel Yönetimlerinin Destinasyon Pazarlaması Uygulamaları: Vize Örneği", Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli, adlı tezden üretilmiştir.

² Öğretim Görevlisi, Kırklareli Üniversitesi, aykut.pajo@klu.edu.tr

³ Yardımcı Doçent Doktor, Kırklareli Üniversitesi, kugurlu@klu.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde küçük kentler iş imkanlarının sınırlı olması, sosyal etkinliklerin azlığı, eğitim ve sağlık tesislerindeki yetersizlikler vb. etkenler nedeni ile göç vermekte ve nüfusları hızla azalmaktadır. Bunun önüne geçmek isteyen kentlerimiz ya sanayi tesislerinin gelişimini desteklemek veya özgünlüğünü koruyarak yola devam etmek durumundadır. Sanayi tesislerinin doğaya ve insan sağlığına verdiği zarar düşünüldüğünde, doğal güzelliklere ve tarihi değerlere sahip küçük kentlerin varlığını sürdürebilmesi için değerlerine sahip çıkıp özgünlüğünü koruması daha doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir.

İnsanlar dinlenmek için kalabalık, trafik sorunu yaşayan gürültülü büyük kentlerden kaçarak, flora ve faunası zarar görmemiş, temiz, doğal kalabilmiş, doğal üretimin ve tüketimin yapılabildiği, özgünlüğünü koruyabilmiş kentlere yönelmektedirler. Ziyaret edilen kentlerde yöreye ait el sanatı ürünler, yiyecek ve içeceklerden tatma gibi talepler gastronomi turizmini ön plana çıkarmaktadır. Örneğin Edirne'yi ziyaret edenler yöreye ait sabundan yapılan meyve sepetleri, aynalı süpürge gibi el sanatı olan ürünleri talep etmenin yanında Edirne tava ciğerinden tatmak istemektedirler.

Gelir düzeyindeki artışla beraber insanların yeni yerler görme, tanıma ve dışarıda yemek yeme isteği daha da artmış bulunmaktadır. Dünyada ve Türkiye'de kadınların çalışma hayatına katılması da insanların yeme içme ihtiyaçlarını dışarıdan sağlamalarında önemli rol oynamaktadır. Bu gibi sebepler gastronomi turizminin gelişmesine ve özellikle yöresel yiyecek ve içecek sunan restoranlara talep oluşmasını sağlamıştır.

Yöresel üretim ve tüketimi savunan adil, temiz ve iyi gıda felsefesi ile yola çıkan Slow Food hareketi küçük kentler için kendi ürünlerinin üretilmesi, yerel üreticinin kazanç sağlaması ve dolayısı ile sürdürülebilirliğin sağlanması bakımından önemlidir.

YÖNTEM

Bilgilere ulaşım kolaylığı ve araştırma konusunun insan ve süreçten bağımsız düşünülemez olması sebebi ile nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sırasında literatür taraması olarak broşür, CD., katalog, makale, kitap, tezler incelenmiş ve konu ile alakalı kapsamlı internet taraması yapılmıştır. Türkiye'deki Cittaslow kentleri olan Vize, Akyaka, Seferihisar ve Yalvaç ziyaret edilmiş, yerel yönetim ve halk ile görüşmeler yapılmış, keşfedici ve betimleyici bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Yurtdışı Cittaslow kentleri hakkındaki bilgiler ise makale ve yerel yönetimlerin resmi internet sayfalarından elde edilmiştir.

1. Cittaslow ve Slow Food

1.1. Tarihsel Gelişimi

Slow Food hareketi, İtalyan yazar Carlo Pedrini ve arkadaşlarının 1986 yılında İtalya'nın Roma kentinde açılan bir McDonald's Restoranı'nı hamur atarak protesto etmesi ile başlamıştır. Hareket 9 Kasım 1989 tarihinde, Paris'teki Opera Comique'de, Arjantin, Avusturya, Brezilya, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda, Macaristan, İtalya, Japonya, İspanya, İsveç, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleri temsilcilerinin katılımıyla imzalanan manifesto ile resmîyet kazanmıştır (Güven, 2011: 114).

İlk uluslararası Slow Food Kongresi 1990 yılında İtalya - Venedik'te düzenlenmiştir. 1992'de Almanya - Königstein'de, 1993'te İsviçre'de, ilk Slow Food faaliyeti başlamıştır. Merkezi İtalya-Bra'da bulunan Slow Food, günümüz gıdaların üretim ve tüketiminin sürdürülebilirliğini ve biyo-çeşitliliği korumayı hedeflemektedir (Günerhan ve öte., 2010: 33).

Cittaslow hareketi Slow Food hareketinin devamı olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle ikisini birlikte değerlendirmek gerekmektedir. Cittaslow Hareketi 1999'da küçük bir kent olan Grevein Chianti'nin eski Belediye Başkanı Paolo Saturnin'in girişimiyle doğmuş, Bra (Francesco Guida), Orvieto (Stefano Camicchi) ve Positano (DomenicoMarrone) belediye başkanları da bu girişime dahil olmuşlardır. Sonrasında Carlo Pedrini de bu oluşuma destek vermiştir (Göçkan, 2012: 2).

"Bu günün olanaklar ile geçmişin mirasından, bilgi birikiminden ve çevre dostu son teknolojilerden faydalanarak, hayat kalitesini arttıran kentsel ortamlar" oluşturmayı hedefleyen şehirler Cittaslow Hareketi'ni gündeme getirmişlerdir (Hekimci, 2013: 27).

1.2. Cittaslow Kavramı

"Citta" İtalyanca da şehir, "Slow" ise İngilizce de yavaş anlamına gelmektedir. Cittaslow ise "Yavaş Şehir" veya "Sakin Şehir" anlamında kullanılmaktadır.

1999 yılında İtalya'da kurulan Cittaslow yerel kaynakların ve tarihi dokunun korunmasını ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmektedir. Küçük kentlerin nüfuslarındaki düşüşler; yerel ekonomik canlanma ve sosyal faaliyetlerdeki gelişmeler sayesinde önlenilmektedir (Semmens ve Freeman, 2012: 353-354).

Cittaslow, insani değerlere önem veren bir hareket olarak karşımıza çıkmaktadır (Tayfun ve Acuner, 2014: 47).

Slow Food gibi kalkınma hareketi olan Cittaslow, yaşanılan kentin değerini bilerek ve koruyarak yaşamı daha anlamlı hale getirmeyi hedeflemektedir (Akman ve öte., 2013: 42). Yaşam kültürü, özellikle de yiyecek-içecek kültürü Cittaslow'un temelini oluşturmaktadır (Keskin, 2010: 31).

01 Eylül 2015 tarihi itibarı ile Türkiye dahil 30 ülkede toplam 198 Cittaslow bulunmaktadır (Network, 2015). Bu şehirlerin ülkelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Ükelere Göre Cittaslow Sayıları

Almanya (12 adet)	Amerika Birleşik Devletleri (3 adet)	Avustralya (3 adet)	Avusturya (3 adet)	Belçika (6 adet)	Birleşik Krallık (5 adet)
Çin (3 adet)	Danimarka (2 adet)	Finlandiya (1 adet)	Fransa (8 adet)	Güney Afrika (1 adet)	Güney Kore (11 adet)
Hollanda (7 adet)	İrlanda (1 adet)	İspanya (6 adet)	İsveç (1 adet)	İsviçre (1 adet)	İtalya (74 adet)
İzlanda (1 adet)	Japonya (1 adet)	Kanada (2 adet)	Kolombiya (1 adet)	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (1 adet)	Macaristan (1 adet)
Norveç (4 adet)	Polonya (21 adet)	Portekiz (6 adet)	Tayvan (1 adet)	Türkiye (10 adet)	Yeni Zelanda (1 adet)

Kaynak: www.cittaslow.org, erişim: 01.09.2015.

1.3. Slow Food Kavramı

Küreselleşme, hızlı yaşam şeklinin popüler hale gelmesine sebep olmuş, tatil alışkanlıklarını değiştirmiş, yeme içme biçimlerinin, giyim tarzlarının vb. toplumlara has özelliklerinin ortadan kalkmasına neden olmuştur (Ergüven, 2011: 2).

Slow Food yerel tohum kullanımı, yerel yiyecek-içecek üretiminin desteklenmesi, özgünlüğün korunması, halkın ekonomik gelir elde etmesi, sürdürülebilir yerel kalkınmanın sağlanmasını ile aynışmaya karşı bir başkaldırıdır (Kinley, 2012: 2). Slow Food Hareketi, iyi gıda, temiz gıda, adil gıda ilkeleri ile hareket etmektedir (Walter, 2009: 1). "İnsanların sağlıklı olabilmesi için, yediği besinlerin de sağlıklı olması gerekmektedir" (Toplu, 2012: 9).

Slow Food Hareketi yerel tohumlar ile üretimine, yerel yemeklerin tüketimine ve kentin özgünlüğünü yansıtan kültürel kimliğinin korunmasına, yerel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasına dikkat çekmesi ile diğer toplumsal gıda hareketlerinden farklılık arz etmektedir (Hayes ve Martin, 2009: 7).

1.4. Cittaslow Olma Kriterleri

Yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefleyen, çevre ile dost yeni teknolojiler kullanan ve geliştiren, yerel gıdaların üretim ve tüketimini destekleyen şehirler, Cittaslow olarak adlandırılmaktadır (Bilgi, 2013: 48). Cittaslow olmak için yerine getirilmesi gereken kriterler perspektif ve zorunlu kriterler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu kriterler, konu ile ilgili olarak yapılması şart kriterlerdir. Bunlar aşağıdaki listede (*) ile belirtilmektedirler. Perspektif kriterler, aday kentin geleceğe yönelik yapmayı taahhüt ettiği kriterlerdir ve listede (**) ile belirtilmektedir. Adayların çalışmalarına puan verilmekte ve adayın üyeliğe kabulü için değerlendirmeden en az 50 puan alması gerekmektedir. "Uluslararası Bilim Komitesi" tarafından yapılan çalışmanın birlik tarafından onaylanmasını takiben geçerli olan yeni kriterler, aday kentin ilk aşamada bir sene deneme süresine tabi tutulmasını ön görmektedir. Aday kentler perspektif kriterleri gerçekleştirdiklerinde, gerçekleştirdikleri kriter başlıklarından %15 oranında ilave puan kazanmaktadır. Kriterlerin puanlanmasında aday kentin yaptığı projelerin başlama tarihi ve başarı durumu dikkate alınmaktadır (Üyelik Süreci, 2015).

Birliğin İtalya veya Avrupa ile sınırlı kalmayıp, evrensel bir boyut kazanmayı hedeflediği kriterlerden anlaşılmaktadır (Pajo, 2015: 24).

Kriter çerçevesinde yapılan çalışmaların başarı seviyesi puanlanmada önemlidir. Kriter sistemindeki yeniliklerden biri olan ulusal ağlara kriter ekleme yetkisidir. Her ülke aynı şartlara sahip değildir. Bu sebeple her ülke kendi şartlarına göre kriter başlıklarına, o başlığın puan değerinin %20'sini geçmemek şartıyla ulusal kriter ekleyebilmektedir. Henüz Cittaslow Türkiye Ulusal Ağı'nda ülke şartlarına göre kriter eklenmemiştir. Yedi ana başlık altında toplanan Cittaslow olma kriterleri şunlardır (Üyelik Kriterleri, 2015):

I) Çevre Politikaları

- 1) Hava temizliğinin yetkili kurumlarca denetlenmesi ve belgelenmesi, *
- 2) Su temizliğinin yetkili kurumlarca denetlenmesi ve belgelenmesi, *
- 3) Kentin içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması,
- 4) Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*
- 5) Endüstriyel ve evsel biyolojik ayrışma çalışmalarının desteklenmesi,
- 6) Toplu kanalizasyon atık su arıtma tesisinin bulunması, *
- 7) Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufunun sağlanması,
- 8) Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretiminin sağlanması,
- 9) Görsel kirliliğin ve trafik kaynaklı gürültünün azaltılması,
- 10) Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması, *
- 11) Hane başına elektrik enerjisi kullanımının azaltılması,
- 12) Biyo çeşitliliğin korunması,

II) Altyapı Politikaları

- 1) Kamu binalarına bağlı bisiklet yolları oluşturulması,
- 2) Bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması, *
- 3) Metro ve otobüs durakları civarında bisiklet park yerlerinin yapılması,
- 4) Eko-ulaşım planının yapılması, *
- 5) Engelli vatandaşlara uygun mimari uygulamalar yapılması *
- 6) Aile hayatı ve hamile kadınlara uyumlu planlar geliştirilmesi, *
- 7) Sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliğinin sağlanması,
- 8) Kent merkezlerindeki malların dağıtımında sürdürülebilirliğin sağlanması,
- 9) Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranının belirlenmesi, *

III) Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

- 1) Kentin dışa bağımlılığını azaltacak planlar yapılması,**
- 2) Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin arttırılmasını sağlanması,*
- 3) Su kaynaklarını tüketmeyen ağaçlar seçilerek yeşil alanlar oluşturulması, **
- 4) Kentin daha yaşanabilir hale getirilmesi,
- 5) Marjinal alanların değerlendirilmesi, *
- 6) Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesi teknolojiden yararlanarak verimliliğin arttırılması, *
- 7) Kişilerden oluşan sürdürülebilir mimari birimi oluşturulması, *
- 8) Kentte internet kullanımının arttırılması,*
- 9) Kente zararlı kirleticilerin sürekli izlenmesi ve azaltılması,*
- 10) Tele çalışmanın yaygınlaştırılması,
- 11) Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşvik edilmesi,
- 12) Sosyal altyapının destekleyici önlemler alınması,
- 13) Kamusal sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşvik edilmesi, *
- 14) Kentteki yeşil alanların verimli bitkiler kullanılarak değerlendirilmesi, **
- 15) Yerel ürünlerin ticarileşmesi amacıyla yerel ürün pazarı alanlarının yaratılması, *
- 16) Atölyelerin korunması ve işlevsel hale getirilmesi, doğal/yerel alışveriş merkezlerinin oluşturulması, *
- 17) Yeşil alanlarda belirlenenden fazla beton kullanımına karşı önlemler alınması,

IV) Tarıma, Turizme, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

- 1) Agro-ekolojinin geliştirilmesi amacıyla düzenlemeler yapılarak projeler oluşturulması ve projelerin hayata geçirilmesi, **
- 2) Kent esnafına veya sanatkârlarına ait el yapımı, etiketli veya markalı ürünlerinin korunması, patentlerinin alınması,*
- 3) Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması, *
- 4) Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini kolaylaştırılması, kırsal bölgelerin değerini arttırılması, *
- 5) Kamuya ait okul kantini, restoran vb. yerel yiyecek ve içeceklerin hazırlanması veya satılması, *
- 6) Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe lezzet eğitimlerine ağırlık verilmesi, *
- 7) Geleneksel ve kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması, *
- 8) Konaklama tesisleri kapasitelerinin arttırılması, *
- 9) Tarımda GDO kullanımının yasaklanması,

- 10) Tarım alanları için imar planlarının oluşturulması,
- V) Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim ile İlgili Planlar
 - 1) Şehre gelenlerin güler yüz ile karşılanması, *
 - 2) Esnafın ve tur operatörlerinin farkındalığının artırılması, *
 - 3) Yavaş güzergâhların mevcut oluşturulması,
 - 4) Halkın yönetsel kararlara dâhil edilmesi,
 - 5) Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanlara Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim verilmesi, **
 - 6) Sağlık konusunda eğitim verilmesi,
 - 7) Yöre halkına Cittaslow'un anlamı ile ilgili olarak sistematik ve kalıcı eğitim verilmesi, *
 - 8) Yerel yönetim ile Cittaslow üzerine çalışan derneklerin aktif işbirliğinin sağlanması,
 - 9) Yerel yönetimlerin Cittaslow kampanyalarına destek olması, *
 - 10) Yazışmalarda Cittaslow logosunun kullanılması, *
- VI) Sosyal Uyum Politikaları
 - 1) Azınlıklara yönelik ayrımcılığı engelleyici çalışmaların yapılması,
 - 2) Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşamasının teşvik edilmesi,
 - 3) Engelli kişilerin toplumsal yaşama uyumunun sağlanması,
 - 4) Çocuk bakımının desteklenmesi,
 - 5) Genç neslin istihdamı için tedbirler alınması,
 - 6) Yoksulluk ile mücadele edilmesi,
 - 7) Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının kurulması ve sürekliliğinin sağlanması,
 - 8) Farklı kültürlerin uyumunun sağlanması,
 - 9) Halkın politikaya katılımının teşvik edilmesi,
 - 10) Belediyenin kamu konut yatırımlarına öncülük etmesi,
- VII) Ortaklıklara İlişkin Politikalar
 - 1) Slow Food aktiviteleri ve kampanyaları için destek olunması;
 - a) Yerel bir "Slow Food Convivium" oluşturulması,
 - b) İlk, orta ve lise düzeyindeki okullarda öğrencilerin tat ve beslenme konusunda bilinçlenmesi için eğitim programları oluşturulması ve uygulanması,
 - c) Okullarda sebze ve meyve bahçeleri oluşturulması, çocuklara yerel üretim bilincinin aşılması,
 - d) Yok olma riski altında bulunan ürünlerin korunması için projeler hazırlanması,
 - f) Yerel ürünlerin kullanımının desteklenmesi ve beslenme geleneklerinin gıda hizmeti veren tüm kuruluşlarca uygulanması için gıda eğitim programlarının düzenlenmesi,
 - 2) Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slow Food veya diğer kurumlar ile desteklemek;
 - a) Yöreye özgün, yerli ürün üretiminin desteklenmesi,
 - b) Gıda ile ilgili kurulmuş olan derneklerin yerel değerleri koruyacak şekilde hareket etmesinin sağlanması,
 - 3) Eşleştirme projelerinin desteklenmesi, gelişmekte olan ülkelerde Cittaslow ve Slow Food felsefelerinin yayılması için ortaklıklar oluşturulması,

2. Dünya'daki Cittaslow Örnekleri

2.1. Abbiategrasso, İtalya

31.307 kişi yaşamakta olan ilçe İtalya'nın kuzeyinde yer almaktadır. İlçenin kapladığı alan 47.05 kilometrekare, denizden yüksekliği ise 120 metredir. Tarihi ve turistik alanları; Santa Maria Nuova Kilisesi, Abbiategrasso Müzesi, Morimondo Abbey Müzesi ve Eski Manastır'dır. Düzenlenen etkinlikler; 17-21 Ocakta tiyatro ve müzik gösterileri, 6 Şubat'ta opera gösterileri ve "Kütüphane Fotoğraf Sergisi", 25 Eylülde "Dünya Temizlik Günü", 27 Eylülde "Güzel Şehir Geleneksel Sokak Oyunları", 5 Ekimde "Paralimpik Yarışmalar", 5 Kasımda takı sergisi ve 7 Kasımda düzenlenen müzik gösterileridir. Slow Food çalışmaları; Slow Food birliğine üye olunması, öğrencilerin Slow Food konusunda bilinçlendirilmesi, yerel tohumlar ile üretimin desteklenmesi, restoranlarda yerel yemek sunumunun desteklenmesi, yerel ürün pazarının oluşturulmasıdır (Footprintnetwork, 2015).

2.2. Altomonte, İtalya

4.576 kişi yaşadığı ilçe İtalya'nın güneyinde yer almaktadır. Kapladığı alan 65.29 kilometrekare, denizden yüksekliği ise 490 metredir. Düzenlenen etkinlikler; Mayıs ayında "Tiyatro Festivali" ve "Büyük Ekmek Bayramı", haziran ayında "Dans Festivali" ve "Altomonte Rock Festivali", ağustos ayında "Avrupa Akdeniz Festivali", "Görsel Sanatlar Sunumları", geleneksel ürün ve yemeklerin tadıldığı "Beyaz Gece", eylül ayında "Caz ve Şarap Festivali'dir". Tarihi ve turistik alanları; 14. yüzyıldan kalma "Santa Maria Della Kilisesi", "Paola St Francis Manastırı", "St James Havari Kilisesi", "Dominik Manastırı", "Constantine Belluscio", "Feodal Kalesi", "Norman

Kulesi", 18 yy. dan kalma "Scaramuzza Sarayı", 19 yy. dan kalma "Cappola Sarayı", 19 yy. dan kalma "Jakoben ve Pancaro"dur" Müzeler; Jakobenlerden Via (Şarap Müzesi), "Medeniyet Eserleri Müzesi", Azzinari Müzesi (Çağdaş Sanat Müzesi), "Gıda Müzesi'dir". Slow Food çalışmaları; Slow Food birliğine üye olunması, öğrencilerin Slow Food konusunda bilinçlendirilmesi, yerel tohumlar ile üretimin desteklenmesi, restoranlarda yerel yemek sunumunun desteklenmesi, yerel ürün pazarının oluşturulması, bölgede üretilen şarapların tanıtımı ve desteklenmesi için şarap festivali, geleneksel ürün ve yemeklerin tanıtılması için festival düzenlenmesidir (Comune di Altomonte, 2014).

2.3. Begur, İspanya

3.986 kişinin yaşadığı ilçe İspanya'nın batı sahilinde yer almaktadır. 20.7 kilometrekare alana sahip ilçenin sahilde olması sebebi ile büyük bölümü deniz seviyesindedir. Yaz aylarında turizm sezonu olması nedeniyle ilçeyi yaklaşık 40.000 turist ziyaret etmektedir. Turistik alanları; "Playa del Rincón", "Illa Roja", "Nüdist Koyu", "Sa Riera", "Aiguafreda Koyu", "Sa Tuna'dır". Etkinlikler; halk dansları, çocuk eğlence ve tekne boyama faaliyetlerinin gerçekleştirildiği "Begur Müzik Festivali", "Geleneksel Kaya Balığı Yemek Yarışması'dır". Slow Food konusunda bilinçlendirilmesi, yerel tohumlar ile üretimin desteklenmesi, restoranlarda yerel yemek sunumunun desteklenmesi, yerel ürün pazarının oluşturulması, bölgede avlanan kaya balığından yapılan yemeklerin tanıtılması için yarışma düzenlenmesidir (Begur, 2014).

2.4. Goolwa, Avustralya

5.882 kişi yaşadığı Goolwa, 12 Mart 2007 tarihinde üyeliğe kabul edilerek Avustralya'nın ilk Cittaslow kenti olmuştur. Avrupa dışında üyeliğe kabul edilen ilk Cittaslow'dur. Goolwa eski bir liman kenti olan Goolwa, Avustralya'nın nehir sandalı tarihi ve Aborjin hikayeleri ile ünlenmiştir. Yerel halk geçimlerini tarım, balıkçılık ve turizmden sağlamaktadır. Bölgede dünyaca ünlü "Coorong Milli Parkı" sulak alanı yer almaktadır. Etkinlikler; Yandan çarklı tarihi vapur ile gezinti yapılmasıdır. Sanat galerileri, tarihi binaları, kafeleri ile ünlü kentte ev pansiyonculuğu da yapılmaktadır. Slow Food konusunda bilinçlendirilmesi, yerel tohumlar ile üretimin desteklenmesi, restoranlarda yerel yemek sunumunun desteklenmesi, yerel ürün pazarının oluşturulmasıdır (Clark, 2014).

3. Türkiye'deki Cittaslow Örnekleri

3.1. Vize

Kırklareli'nin ilçesidir. Eski Kırklareli - İstanbul yolu üzerinde yer almaktadır. Tekirdağ'ın Saray İlçesi'ne ve Karadeniz'e sınırı bulunmaktadır. Güney bölümü ovalık olan ilçenin kuzey bölümü tepeler ile çevrilidir. İlçenin nüfusu 12,317 kişi, denizden yüksekliği 320 metredir. Yüz ölçümü 1089 kilometrekaredir. İki ayrı höyük üzerinde kurulu olan ilçenin önemli bir bölümü I. Derecede Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiştir (Yılmaz ve Sipahioğlu, 2005: 25). Tarihi ve turistik alanları; Antik Tiyatro, Küçük Ayasofya Kilisesi, Ayanikola Manastırı, Balkaya Köyü Mağara Manastırları, Bizans Asker Hamamı, Osmanlı Hamamı, Roma Su Yolu, Kaya Mezarlar, Anıt Ağaçlar, Hasan Bey Camii, Yenesu Domuzdere, Kurudere, Direkli mağaraları, Kıyıköy plajı, Pabuçdere ve Kazander'e'dir. Slow Food etkinlikleri; öğrencilere yöresel lezzet eğitimi verilmesi, yöresel ürün pazarı kurulması, yöresel ürün satışı için web sayfası hazırlanması, Trakya Gastronomi Festivali, yöresel yemek yarışmalarıdır.

Vize - İstanbul arası özel araçla ulaşım yaklaşık 1 sa. 34 dk. (134 km.) sürmektedir. Vize En yakın havaalanı Çorlu Havalimanı'dır. Çorlu'dan Vize'ye, Saray - Vize rotası ile karayolculuğu 1 sa. (56 km.) sürmektedir (Yol Haritası, 2014).

3.2. Seferihisar

Kuzeyinde Urla, doğusunda Menderes nehri, batısında ve güneyinde Ege Denizi bulunan ilçenin bağlı bulunduğu İzmir'e uzaklığı 45 km.'dir. Kızıldağlar'ın yamaçlarında bulunan ilçenin denizden yüksekliği 18 metredir. İlçe nüfusu 35590 kişidir. İlçede yer alan Ürkmez, Akarca ve Sığacık plajları mavi bayrağa sahiptir. Eski adı Teos olan Seferihisar bölgesi 3000 yıllık bir yerleşim yeridir. Teos M.Ö. 1000 yıllarında Giritliler tarafından kurulmuş İonia'luların bir kentidir (Seferihisar'ın Tarihi, 2014). Tarihi ve turistik alanlar; Lebedos Antik Kenti, Karakoç Kaplıcaları, Teos Antik Kenti, Karaköse Harabeleri, Gündük Minare Cami, Hıdırlık Cami, Turabiye Cami, Ulu Cami, Çelebi Cami, Sığacık Cami ve Sığacık Mescidi, Seferihisar Hamamı, Kasım Çelebi Medresesi ve Güneşlikent Tümü'lüs'ü Seferihisar'ın tarihi ve turistik alanlarıdır. Slow Food aktiviteleri; Yöresel yemeklerin tanıtıldığı kitap hazırlanması, Slow Food kapsamında Tohumdan Sofraya Projesi, mevsiminde tüketim eğitimleri, öğrencilere birebir eğitim verilmesi, duyu-tat-yemek atölyeleri kurulması, okullarda bilgilendirme kartları dağıtılması, ebeveynlere ve öğretmenlere Slow Food eğitimi verilmesi, yerel ürün pazarlarının kurulması, üreticiler birliği kurulması, genç aşçıların yetiştirilmesidir (Yavi, 2015).

Seferihisar - İstanbul arası 9 sa. 20 dk. (620 km.), Ankara - Seferihisar arası 10 sa. 25 dk. (665 km.), İzmir Seferihisar arası yaklaşık 55 dk. (48 km.) sürmektedir. Seferihisar'a en yakın havaalanı Adnan Menderes Havaalanı'dır. Adnan Menderes Havaalanı'ndan Seferihisar'a karayolculuğu ile 48 dk. (51 km.) sürmektedir (Yol Haritası, 2014).

3.3. Akyaka

Akyaka, Muğla sınırları içerisinde yer alan Ula İlçesi'nin mahallesidir. Gökova Körfezi'nin kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Kuzeyinde Sakartepe, doğusunda Kadın Azmağı (deresi) ve Akçapınar Azmağı (deresi), güneyinde ise Gökova yer almaktadır. Akyaka, yaklaşık 2500 yıllık bir geçmişi olan antik 'İdyma' yerleşim bölgesindedir. İdyma ilkçağ kenti, bugünkü Muğla sınırları içinde Kozlukuyu (Gökova) Köyü'nün kuzeyinde kalan Küçük Asartepesi'nin yamaçlarında kurulmuştur. 1971 yılında muhtarlık ve 1982 yılında belde ilan edilen Akyaka 1970'lere kadar küçük bir balıkçı köyü görünümünde iken turizmin gelişmesi ile birlikte turistik bir destinasyon haline almıştır (Güzel Akyaka'mız, 2014).

Tarihi ve turistik alanları; Physkos Antik Kenti, Akyaka Kalesi, Kadın Azmağı ve Akçapınar Azmağı, Sedir Adası'dır.

Slow Food etkinlikleri; çocuklara Slow Food eğitimi verilmesi, Doğa talanına karşı biğr sanat siperi Üç Beş Ağaç Kervanı etkinlikleri kapsamında pandomim ve kukla gösterisi, çocuklara yerel ürünleri sevdirmek için sığla ağacı ekiminin ve bakımının öğretilmesi, yerel ürün pazarının kurulması, yerel yemeklerin restoranlarda satılmasını teşvik çalışmalarıdır.

Akyaka - İstanbul arası 11 sa. 20 dk. (767 km.), Ankara - Ankara arası 9 sa. 29 dk. (614 km.) Akyaka - İzmir arası yaklaşık 3 sa. 15 dk. (228 km.) sürmektedir. Akyakaya en yakın havalimanı Muğla Dalaman Havaalanı'dır. Havaalanından Akyaka'ya karayolculuğu yaklaşık 1 sa. 16 dk. (67 km.) sürmektedir (Yol Haritası, 2014).

3.3. Yalvaç

Isparta'nın ilçesi olan Yalvaç'ın nüfusu 20667 kişidir. Bağlı bulunduğu Isparta İli'nin 105 km. kuzeydoğusunda yer alan ilçenin denizden yüksekliği 1150 m. yüz ölçümü ise 1415 kilometrekaredir (Yalvaç'ın Tarihi, 2013). Tarihi ve turistik alanları; Antiokheia Antik Kenti, Men Kutsal Alanı, Limenia Adası, Kaya Mezarları, Devlethan Cami, Yeni Cami, Hacı Ali Rıza Efendi Halk Kütüphanesi, Yalvaç Müzesi, Eski Hamam, Akar - Donar, Ayı İni ve Değirmen Önü Mağaraları'dır. Slow Food çalışmaları; Yöresel yemek kitabı hazırlanması, yöresel yemek kitabının internet ortamında yayınlanması, öğrencilere Slow Food eğitimi verilmesi, yöresel yemeklerin restoranlarda satışının teşvik edilmesi, yöresel ürün pazarının kurulmasıdır.

Yalvaç - İstanbul arası 7 sa. 52 dk. (532 km.), İzmir - Yalvaç arası 7 sa. 32 dk. (459 km.), Ankara - Yalvaç arası yaklaşık 4 sa. 56 dk. (323 km.) sürmektedir. Yalvaç'a en yakın havalimanı Isparta Havaalanı'dır. Havaalanından Yalvaç'a kara yolculuğu yaklaşık 2 sa. 23 dk. (117 km.) sürmektedir (Yol Haritası, 2014).

SONUÇLAR

Küçük kentlerin yerel değerleri ile var olma mücadelesi olan Cittaslow hareketi Slow Food hareketinin devamı niteliğindedir. Slow Food uygulamaları, Cittaslow çalışmalarının olmazsa olmaz kriterlerindedir. Cittaslow ağına başvuru şartlarından biri aday kentin kendisine en yakın Slow Food Convivium'una üye olması ve Slow Food değerlerine uyacağına dair sözleşme imzalamasıdır. Bu sözleşme imzalanmadan ve Slow Food çalışmalarını yerine getirmeden üyelik süreci ilerlememektedir. Dolayısı ile Cittaslow kentlerinin tamamı Slow Food Conviviumuna üyedir. Slow Food çalışmaları daha çok öğrencilere yerel ürünler ve tüketimi konusunda bilinçlendirme eğitimi verilmesi, yerel tohumlar ile üretimin desteklenmesi, yerel yemeklerin kitap, broşür, CD vb. şekilde bastırılması, yerel ürün pazarlarının kurulması, yerel halkın bu pazarlarda ürünlerini satarak gelir sağlaması, yerel ürünlerin müzelerde sergilenmesi, yerel ürünlerin fuar, panayır, festival ve benzeri etkinliklerde sergilenmesi, yöresel yemek yarışmaları vb., restoranlarda yöresel yemeklerin sunulması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Her kentin kendine özgü coğrafi yapısı ve ürün çeşitliği bulunmaktadır. Örneğin Türkiye'den Seferihisar ve Akyaka, İspanya'dan Begur kentleri deniz kıyısında bulunması dolayısı ile yerel yemekleri arasında deniz ürünlerine rastlanmaktadır.

ÖNERİLER

Cittaslow kentlerinin Slow Food etkinliklerinin daha başarılı şekilde gerçekleşmesi için yapabilecekleri pek çok uygulamalar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi çocukların bu konuda bilinçlendirilmesidir. Geleceğimiz olan çocuklarımızın yerel ürün üretimi ve tüketimi konusunda bilinçlendirilmesi için çocuk eğitimcileri ile iş birliğine gidilmesi elzemdir. Bu konunun çocukların zihninde olumlu algılanması için; çocuklara yönelik tiyatro eğitimi, korolar, çevre koruma dernekleri, en iyi çevreci, vb. gruplar oluşturulmalıdır. Bunun dışında okul kantini ve kamusal alanlarda yerel ürünlerin yer alması sağlanmalıdır. Küçük çocukların öğrenim gördüğü okullarda özellikle zararlı içecekler yerine yerel üretim içecek satışı teşvik edilmelidir. Gençlerin iş olanaklarını arttırmak üzere yerel yemek üretimi konusunda eğitim verilmelidir. Günümüzde açıcılık kabul gören meslekler arasında yer almaktadır. Gençlerin açıcılık, bal üretimi, zeytincilik, zeytinyağı vb. ürün üretmeleri meslek sahibi olmalarına yardımcı olacak ve büyük kentlere göç edilmesinin engellenmesini sağlayacaktır. Yerel

yönetimlerin, küçük çocukların yerel üretim bilincini yaratmak için küçük yerel üretim bahçeleri oluşturması gerekmektedir. Bu sayede hem çocuklar yerel ürünleri tanıyıp üretim yapmayı öğrenecek hem de atıl alanlar üretim ve eğitim amacı ile kullanılabilir. Yerel ağaç türlerinin sayısının artırılması amacı ile özel sektör teşvik edilmelidir. Bu konuda yerel yönetim fidan üretebilir ve ücretsiz fidan dağıtabilir. Yerel ürünlerin tanıtımı için yapılan küçük çaplı yemek yarışması, panayır vb. etkinlikler birleştirilerek daha büyük organizasyonlar haline dönüştürülebilir. Bu sayede oluşan sinerji sayesinde daha etkili tanıtım ve ziyaretçi artışı sağlanabilir. Yerel yönetimler, yöre kadınlarının üretimde bulunabilmeleri için imalathane kurup bunları kadınların kullanımına sunabilir. Bu sayede kadınların işgücüne katılımı sağlanabilir. Hanelerin gelirleri artırılabilir. Yerel yönetimler yerel ürün üretimi konusunda kurulan derneklerin sayısının ve etkinliğinin artırılması için gereken önlemleri almalıdırlar. Kurulan derneklerin birbiri ile ortak çalışmasını sağlamak yerel yönetimlerin alacağı önlemler sayesinde olacaktır. Kaybolmaya yüz tutmuş gıda ürünlerine ait tohumların çoğaltılması ve halka verilmesi ile yerel ürün üretiminde artışlar sağlanabilir. Yerel yönetimler özellikle tohum üretim ve dağıtım konusunda öncülük etmelidirler.

Yerel üretim yerel kalkınma demektir. Slow Food çalışmaları küçük kentlerde yaşayan sakinlerin gelir elde etmeleri ve kentlerine sahip çıkmaları önemli avantajlar sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akman, E., Nergiz, N. ve Akman, Ç. (2013). "Yerel ve Bölgesel Kalkınma Küresel ve Yerel Bakış Açıları", "Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Yavaşça Acele Et (Festina Lente)". *Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını*, ss. 37-54.
- Begur (2014). <http://www.begur.cat/turisme/cat/platges.php> erişim: 16.03.2014.
- Bilgi, M. G. (2013). "Türkiye'nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri", *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. XXIX*, ss. 45-59.
- Clark, L. (2014). www.cittaslowgoolwa.com.au, erişim: 27.04. 2014.
- Comune di Altomonte (2014). www.comune.altomonte.cs.it, erişim:19.03. 2014.
- Ergüven, M., H. (2011). "Cittaslow - Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği", *Organizasyon ve Yönetim Birliği Dergisi, C. III, S. 2*, ss. 201-210.
- Footprintnetwork (2015). [http://www.footprintnetwork.org/images/uploads /Cities% 20of%20the%20Future %20Bertani.pdf](http://www.footprintnetwork.org/images/uploads/Cities%20of%20the%20Future%20Bertani.pdf), erişim: 12.02.2015.
- Göçkan, E. (2012). *Izmir İli Yavaş Şehir Seferihisar Örneğinde Doğal ve Kültürel Yapı Üzerine Araştırmalar*, Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir. <http://tez.yok.gov.tr>, (Tez no: 315654).
- Günerhan, S., A., Erdem Ü. ve Günerhan, H. (2010). "Çevre ve Enerji Açısından Yavaşşehir Hareketinin Gelişimi", *Tesisat Mühendisliği Dergisi*, (Temmuz- Ağustos 2010), S. 118, ss. 32-37, http://www.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/92ea5eb97cbf51fek.pdf?dergi=1045, erişim: 15.06.2015.
- Güven, E. (2011). "Yavaş Yemek'ten Yavaş Medya'ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi", *Selçuk İletişim Dergisi, C. VII, S. 1*, ss. 113-121.
- Güzel Akyaka'mız (2014). www.akyaka.bel.tr/akyaka/tarihi.html, erişim: 30.04.2014.
- Hayes, C., A. ve Martin, D., G. (2010). "Mobilising Bodies: Visceral Identification in The Slow Food Movement". *Transactions of the Institute of British Geographers, C. XXXV, S. 2*, ss. 269-281, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-5661.2009.00374.x/> erişim: 15.06.2015.
- Hekimci, F. (2013). "Sürdürülebilir Bir Kentsel Yaşam Örneği; Yavaş Şehirler", *Bilim, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Verimlilik Genel Müdürlüğü Ulusal Verimlilik Kongresi*, (10-12 Aralık 2013), Ankara, C. IV, ss. 27, <http://vgm.sanayi.gov.tr/Files/Documents/iv-ulusal-verimlilik-kong-30122013105001.pdf>, erişim: 03.03.2014.
- Keskin, E., B. (2010). *Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği*, Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya. <http://tez.yok.gov.tr>, (Tez no: 273355).
- Kinley, A. (2012). "Local Food on a Global Scale: Anexploration of The International Slow Food Movement", *Journal of Integrated Studies, C. I, S. 3*, ss. 1-14, <http://jis.athabascau.ca/index.php/jis/article/view/116/83>, erişim: 15.06.2015.
- Network (2015). www.cittaslow.org, erişim: 15.06.2015.
- Pajo, A. (2015). *Türkiye'deki Cittaslow Kentleri Yerel Yönetimlerinin Destinasyon Pazarlaması Uygulamaları: Vize Örneği*, Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli, www.tez.yok.gov.tr, (Tez no: 10082453).

- Seferihisar'ın Tarihi (2014). [www.seferihisar.bel.tr/tr/component/content/article.html?id= 1624](http://www.seferihisar.bel.tr/tr/component/content/article.html?id=1624), erişim: 30.10.2014.
- Semmens, J. ve Freeman, C. (2012). "The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development: A New Zealand Perspective", *International Planning Studies*, C. XVII, S. 4, ss. 353-375, erişim: 15.06.2015.
- Tayfun, A. ve Acuner, E. (2014). "Cittaslow: Çamlıhemşin İçin Bir Model Önerisi", *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, C. 2., S. 1 ss. 46-54.
- Toplu, İ., H. (2012). *Yavaş Şehirler (Cittaslow/Slow Cities) ve Halk Sağlığı*, Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir. <http://tez.yok.gov.tr>, (Tez no: 315655).
- Üyelik Kriterleri (2015). <http://cittaslowturkiye.org>, erişim: 15.06.2015.
- Üyelik Süreci (2015). <http://cittaslowturkiye.org/uyelik>, erişim: 15.06.2015.
- Walter, L. (2009). "Slow Food and Home Cooking: Toward a Relational Aesthetic of Food and Relational Ethic of Home", *The Journal of The Center for Food in Community and Culture*, C. 1, S. 1, ss. 1-23, [http://www.uwgb.edu/cfcc/files/pdf/Slow Food & Home Cooking. pdf](http://www.uwgb.edu/cfcc/files/pdf/Slow%20Food%20&%20Home%20Cooking.pdf), erişim: 15.06. 2015.
- Yalvaç'ın Tarihi (2014). www.yalvac.bel.tr, erişim: 22.12.2014
- Yavi, A., <http://www.vize.bel.tr/haber.php?id=4378771> erişim: 14.09. 2015.
- Yılmaz, Z. ve Sipahioğlu, A. (2005). "Vize (Bizye) Antik Tiyatrosu 2003 Yılı Temizlik ve Temizliğe Yönelik Kazı Çalışmaları," *II. Tarih ve Kültür Sempozyumu, (10 Haziran 2005)*, Vize, ss. 25-39.
- Yol Haritası (2014). www.illerarasimesafe.com erişim, 10.12.2014.